

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	11
I УВОД У ГЕОГРАФИЈУ	13
ЦИЉ ИЗУЧАВАЊА	13
РЕЗИМЕ	13
1. ТЕОРИЈСКО ОДРЕЂЕЊЕ ГЕОГРАФСKE НАУКЕ.....	14
2. РАЗВОЈ ГЕОГРАФСKE НАУКЕ	15
3. СИСТЕМАТИЗАЦИЈА ГЕОГРАФСKE НАУКЕ	18
3.1. Физичка географија.....	18
3.1.1. Геоморфологија.....	19
3.1.2. Климатографија	19
3.1.3. Хидрологија	19
3.1.3.1. Океанографија.....	20
3.1.3.2. Потамологија.....	20
3.1.3.3. Лимнологија.....	20
3.1.3.4. Талматологија	20
3.1.3.5. Хидрографија	20
3.1.3.6. Хидрографија краса	20
3.1.3.7. Хидрометрија	20
3.1.3.8. Хидролошке прогнозе	21
3.1.4. Биогеографија.....	21
3.1.5. Криологија.....	21
3.1.6. Геокриологија.....	21
3.1.7. Геохемија.....	21
3.1.8. Геофизика предела.....	21
3.1.9. Физичко-географско рејонирање.....	21
3.2. Друштвена географија – социјална географија	21
3.2.1. Географија становништва.....	22
3.2.2. Демографија.....	22
3.2.3. Географија насеља.....	22
3.2.4. Економска географија.....	22
3.2.5. Историјска географија.....	22
3.2.6. Политичка географија	23
3.2.7. Медицинска географија	23
3.2.8. Саобраћајна географија	23
3.2.9. Друштвено-географско рејонирање	23
3.3. Регионална географија.....	23
3.3.1. Општа регионална географија	23
3.3.2. Национална регионална географија	24
3.3.3. Остале научне дисциплине регионалне географије.....	24
3.4. Остале научне дисциплине географије.....	24
3.4.1. Картографија	24
3.4.2. Математичка географија.....	24
3.4.3. Војна географија	24

3.4.4. Теорија географског положаја	25
3.4.5. Примењена географија	25
3.4.6. Методика наставе географије	25
3.5. Практична примена географске науке	25
ПИТАЊА ЗА ДИСКУСИЈУ:	26
ПИТАЊА ЗА ПРОВЕРУ ЗНАЊА:	26
II ПОЛОЖАЈ ПРОСТОРА СРБИЈЕ	27
ЦИЉ ИЗУЧАВАЊА	27
РЕЗИМЕ	27
1. ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ	28
1.1. Положај простора на Земљи	28
1.2. Положај у односу копна и мора	30
1.3. Положај у Европи и јужној Европи	31
1.4. Положај у односу на важне међународне комуникације	31
1.5. Положај у простору средње Европе	33
1.6. Положај на Балканском полуострву	34
2. ГЕОСТРАТЕГИЈСКИ ПОЛОЖАЈ СРБИЈЕ	35
ПИТАЊА ЗА ДИСКУСИЈУ:	41
ПИТАЊА ЗА ПРОВЕРУ ЗНАЊА:	41
III МАТЕМАТИЧКО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ ПРОСТОРА СРБИЈЕ.....	43
ЦИЉ ИЗУЧАВАЊА	43
РЕЗИМЕ	43
1. ОДЛИКЕ ВЕЛИЧИНЕ	44
2. КАРАКТЕРИСТИКЕ ОБЛИКА	45
3. ОДЛИКЕ ГРАНИЦА	47
3.1. Граница Србије према Мађарској	49
3.2. Граница Србије према Румунији	51
3.3. Граница према Бугарској	54
3.4. Граница према Македонији	57
3.5. Граница Србије према Албанији	60
3.6. Граница Србије према Црној Гори	61
3.7. Граница Србије према Босни и Херцеговини	63
3.8. Граница према Хрватској	65
ПИТАЊА ЗА ДИСКУСИЈУ:	67
ПИТАЊА ЗА ПЕОВЕРУ ЗНАЊА:	67
IV ПРИРОДА СРБИЈЕ.....	69
ЦИЉ ИЗУЧАВАЊА	69
РЕЗИМЕ	69
1. ГЕОЛОШКА ГРАЂА	70

2. РЕЉЕФ КОПНА.....	75
2.1. Одлике вертикалне рашчлањености рељефа	75
2.2. Одлике хоризонталне рашчлањености рељефа.....	78
2.2.1. Одлике Панонске рељефне макрорегије.....	79
2.2.2. Одлике планинско-долинско-котлинске (брдско-планинска) макрорегије	83
2.2.2.1. Западна зона млађих веначних планина и котлина	84
2.2.2.2. <i>Источна зона млађих веначних планина и котлина</i>	91
2.2.4. Одлике крашког рељефа	95
2.2.4.1. Типови краса.....	97
2.2.4.2. Површински облици крашког рељефа.....	99
2.2.4.3. Подземни облици крашког рељефа	101
3. КЛИМАТСКА ОБЕЛЕЖЈА,МЕТЕОРОЛОШКИ И КЛИМАТСКИ УСЛОВИ.....	103
3.2. Одлике умерено-континенталне (планинске) климе.....	107
4. ВОДЕ	111
4.1. Одлике река и канала	112
4.2. Воде у крашким теренима.....	116
4.3. Језера	117
4.3.1. Глацијална језера	117
4.3.2. Речна језера	118
4.4.3. Еолска језера	119
4.3.4. Вештачка језера.....	120
5. ПЕДОЛОШКИ ТИПОВИ ТЛА.....	121
5.1. Типска земљишта	122
5.2. Атипска (неразвијена) земљишта	125
6. ГЕОГРАФСКЕ ОСНОВЕ РАЗВОЈА БИЉНОГ СВЕТА	127
6.1. Општа разматрања	127
6.2. Биљне заједнице у Србији.....	129
6.2.1. Шуме.....	130
6.2.2. Биљне културе.....	131
ПИТАЊА ЗА ДИСКУСИЈУ:	132
ПИТАЊА ЗА ПРОВЕРУ ЗНАЊА:.....	132
V ДРУШТВЕНО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ.....	133
ЦИЉ ИЗУЧАВАЊА	133
РЕЗИМЕ	133
1. СТАНОВНИШТВО.....	134
1.1. Квантитативна обележја становништва	134
1.1.1. Бројност становништва	134
1.1.2. Густина насељености	136
1.2. Природно кретање и миграције становништва	138
1.2.1. Природно кретање становништва	138
1.2.2. Миграције становништва.....	139
1.3. Структуре становништва.....	140

1.3.1. Старосна структура становништва	140
1.3.2. Национална структура становништва.....	141
1.3.3. Полна структура становништва	143
1.3.4. Квалификациона (образовна) структура становништва.....	143
1.3.5. Становништво на привременом раду у иностранству.....	144
2. ОДЛИКЕ ПРИВРЕДЕ	145
2.1. Индустрија.....	146
2.1.1. Енергетика (Енергетски извори)	147
2.1.1.1. Угаљ и термоенергија.....	148
2.1.1.2. Водне снаге и електроенергија	156
2.1.1.3. Нафта и природни гас	160
2.1.2. Рударство.....	163
2.1.2.1. Руде обојених метала	163
2.1.2.2. Обојени метали.....	164
2.1.2.3. Племенити метали	167
2.1.2.4. Руде гвожђа и оплемењивачи челика	168
2.1.3. Металургија	171
2.1.4. Метална индустрија.....	171
2.1.5. Електропривреда	173
2.1.6. Индустрија грађевинског материјала	173
2.1.7. Хемијска индустрија	174
2.1.8. Прехрамбена индустрија	175
2.1.9. Индустрија дувана	176
2.1.10. Текстилна индустрија.....	176
2.1.11. Индустрија коже, обуће и гуме	177
2.1.12. Дрвна индустрија	177
2.2. Одлике пољопривреде	179
2.2.1. Фактори развоја.....	179
2.2.2. Земљорадња	181
2.2.2.1. Ратарство.....	181
2.2.2.2. Индустријско биље	183
2.2.2.3. Повртарство	184
2.2.2.4. Воћарство	185
2.2.2.5. Виноградарство	188
2.2.3. Сточарство	189
2.3. Одлике саобраћаја.....	194
2.3.1. Железнички саобраћај	195
2.3.2. Друмски саобраћај	195
2.3.3. Речно-каналски саобраћај.....	196
2.3.4. Ваздушни саобраћај.....	197
2.3.5. Систем веза	197
2.3.6. Снопови и чворови комуникација.....	198
2.3.6.1. Уздужни снопови комуникација	198
2.3.6.2. Попречни снопови комуникација.....	200
2.3.6.3. Чворови и чворишта комуникација	200
2.4.1. Положај као туристичка вредност	201
2.4.2. Природне туристичке вредности	203

2.4.2.1. Планине као туристичке вредности.....	203
2.4.2.2. Језера као туристичка вредност.....	205
2.4.2.3. Реке као туристичка вредност.....	206
2.4.2.4. Бањски извори као туристичка вредност	207
2.4.3. Антропогене туристичке вредности.....	209
2.4.4. Културно-историјски споменици раних епоха	211
2.4.4.1. Споменици средњег века.....	211
2.4.4. Перспективе туризма у нашој земљи	214
3. ОДЛИКЕ НАСЕЉА.....	215
ПИТАЊА ЗА ДИСКУСИЈУ:	219
ПИТАЊА ЗА ПРОВЕРУ ЗНАЊА:.....	219
VI РЕГИЈЕ СРБИЈЕ.....	221
ЦИЉ ИЗУЧАВАЊА	221
РЕЗИМЕ	221
1. ПАНОНСКА МАКРОРЕГИЈА.....	222
1.1. Мезорегија Војводина.....	223
1.1.1. Микрорегија Банат.....	227
1.1.2. Микрорегија Бачка.....	229
1.1.3. Микрорегија Срем	232
1.2. Мезорегија Западна Србија.....	234
1.3. Мезорегија Средња Србија.....	238
1.3.1. Микрорегија Западно Поморавље	238
1.3.2. Микрорегија Шумадија.....	241
1.3.3. Београдска микрорегија.....	245
1.3.4. Микрорегија Велико Поморавље	247
1.3.5. Микрорегија Стиг и Браничево.....	250
2. ПЛАНИНСКО-ДОЛИНСКО-КОТЛИНСКА МАКРОРЕГИЈА.....	251
2.1. Мезорегија Источна Србија	252
2.2. Мезорегија Јужна Србија	256
2.2.1. Јужноморавска микрорегија.....	257
2.2.2. Микрорегија Стари Влах и Рашка	260
2.2.3. Доњоибарско-копаоничка микрорегија	263
2.3. Мезорегија Косово и Метохија.....	265
ПИТАЊА ЗА ДИСКУСИЈУ:	269
ПИТАЊА ЗА ПРОВЕРУ ЗНАЊА:.....	269
VII ЕВРОПА И СУСЕДНЕ ЗЕМЉЕ.....	271
ЦИЉ ИЗУЧАВАЊА	271
РЕЗИМЕ	271
1. ОДЛИКЕ ЕВРОПЕ.....	272
1.1. Положај, величина и облик Европе.....	272
1.2. Рељеф Европе.....	274
1.3. Клима Европе.....	275

1.4. Воде Европе	277
1.5. Комуникације Европе	278
1.6. Привреда Европе.....	279
1.7. Становништво Европе.....	280
1.8. Регионална подела Европе.....	281
2. СУСЕДНЕ ЗЕМЉЕ СРБИЈЕ.....	284
2.1. Мађарска	284
2.2. Румунија	287
2.3. Бугарска.....	293
2.4. Македонија	297
2.5. Албанија	301
2.6. Хрватска	304
2.7. Босна и Херцеговина.....	309
ПИТАЊА ЗА ДИСКУСИЈУ:	313
ПИТАЊА ЗА ПРОВЕРУ ЗНАЊА:.....	313
VIII ТОПОГРАФСКЕ КАРТЕ И ЊИХОВА ПРИМЕНА	315
ЦИЉ ИЗУЧАВАЊА	315
РЕЗИМЕ	315
1. ПОЈАМ И ОСОБИНЕ ГЕОГРАФСКЕ КАРТЕ.....	316
1.1. Размер	316
1.2. Картографска пројекција	317
1.3. Картографски знаци.....	322
1.4. Картографско генералисање	325
2. КЛАСИФИКАЦИЈА ГЕОГРАФСКИХ КАРТА.....	326
2.1. Класификација према територији картирања	326
2.2. Класификација према садржају.....	327
2.3. Класификација према размеру	327
2.4. Класификација према намени.....	327
3. ЕЛЕМЕНТИ ТОПОГРАФСКЕ КАРТЕ.....	328
3.1. Математичка основа.....	328
3.2. Географски елементи	331
3.3. Редакцијски и допунски елементи карте.....	336
4. ПРЕДСТАВЉАЊЕ И ПРОУЧАВАЊЕ РЕЉЕФА ЗЕМЉИШТА	337
4.1. Перспективни метод представљања рељефа.....	338
4.2. Пластични методи	338
4.3. Геометријски метод.....	339
4.4. Проучавање рељефа земљишта приказаног изохипсама.....	347
ПИТАЊА ЗА ДИСКУСИЈУ:	352
ПИТАЊА ЗА ПРОВЕРУ ЗНАЊА:.....	352
IX ОРЈЕНТАЦИЈА НА ЗЕМЉИШТУ И ЊЕГОВА ПРОЦЕНА.....	355

ЦИЉ ИЗУЧАВАЊА	355
РЕЗИМЕ	355
1. ПОЈАМ И ВРСТЕ ОРЈЕНТАЦИЈЕ.....	356
2. САВРЕМЕНИ УРЕЂАЈИ ЗА ОРЈЕНТАЦИЈУ	358
2.1. Ручна бусола.....	358
2.2. Ласерски даљиномери.....	361
2.3. Глобални позициони систем	362
3. ОРЈЕНТАЦИЈА НА ЗЕМЉИШТУ ПОМОЋУ ТОПОГРАФСКЕ КАРТЕ....	364
3.1. Орјентација карте на земљишту.....	365
3.2. Одређивање стајне тачке.....	367
3.3. Упорјеђење садржаја карте са земљиштем.....	369
3.4. Наношење на карту објеката и циљева.....	370
3.5. Орјентација у кретању.....	373
4. ПРОЦЕНА ЗЕМЉИШТА	375
4.1. Тактичке особине земљишта.....	375
4.2. Топографско-тактичке категорије земљишта	381
4.3. Методологија процене земљишта по карти.....	386
5. ГРАФИЧКА БОРБЕНА ДОКУМЕНТА	388
5.1. Радна карта	388
5.2. Врсте и садржај радних карата	389
5.3. Припрема, оформљење и вођење радне карте.....	390
ПИТАЊА ЗА ДИСКУСИЈУ:	391
ПИТАЊА ЗА ПРОВЕРУ ЗНАЊА:.....	391
X ГЕОГРАФСКИ ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМИ.....	393
ЦИЉ ИЗУЧАВАЊА	393
РЕЗИМЕ	393
1. СКЕНИРАНА КАРТА	395
2. ДИГИТАЛНА КАРТА У ВЕКТОРСКОМ ОБЛИКУ	396
ПИТАЊА ЗА ДИСКУСИЈУ:	397
ПИТАЊА ЗА ПРОВЕРУ ЗНАЊА.....	397